

10. Godišnja nagrada za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja

- SMJERNICE ZA DODJELU NAGRADE -

„Misli na sebe – čitaj“

Što je „Godišnja nagrada za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja“?

Projekt dodjele Nagrade [udruga Pragma](#) pokrenula je 2012. godine s ciljem podizanja medijske kulture i medijskog opismenjavanja djece i mladih te jačanja demokratskog građanstva. Projekt doprinosi većoj vidljivosti odgojno - obrazovnih programa u Hrvatskoj te stvaranju osjećaja zajedništva različitih dionika u zajednici. Nagrada se dodjeljivala uz potporu [Grada Zagreba](#) te uz partnerstvo [Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu](#), a 10. Godišnja nagrada se provodi u okviru projekta tematske mreže „Medijsko obrazovanje je važno.MOV“.

Opći cilj tematske mreže „Medijsko obrazovanje je važno.MOV“ jačanje je kapaciteta organizacija civilnog društva za učinkoviti dijalog s javnom upravom, socijalnim partnerima te visokoobrazovnim i istraživačkim institucijama u oblikovanju i provođenju reformi vezanih uz razvoj medijske pismenosti kao pismenosti novog doba. Tematsku mrežu čini osam udruga, jedna javna ustanova i dvije znanstveno-istraživačke institucije: Gong, Pragma, Telecentar, Kurziv, Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu, Udruga Bacači sjenki, Dječji kreativni centar DOKKICA, Info zona, Centar za kulturu Zlatna vrata, Institut za razvoj i međunarodne odnose i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Ukupna vrijednost projekta je 2.975.852,47 HRK, a iznos EU potpore iz Europskog socijalnog fonda iznosi 2.529.474,60 HRK.

Što je tema ovogodišnje Nagrade?

[Udruga Pragma](#) je 17. studenog 2022. otvorila javni natječaj za prijavu novinarskih radova za dodjelu 10. „Godišnje nagrade za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja“. Tema ovogodišnje Nagrade istražuje važnost čitanja u svrhu [razvoja socijalnih i emocionalnih vještina djece i mladih](#) te provođenje kvalitetnog strukturiranog i nestrukturiranog slobodnog vremena djece i mladih.

Zašto je odabrana tema „važnost čitanja u svrhu razvoja socijalnih i emocionalnih vještina djece i mladih te provođenje kvalitetnog strukturiranog i nestrukturiranog slobodnog vremena djece i mladih“?

Djeca od najranije dobi traže od roditelja čitanje priča. Obiteljsko čitanje i pričanje priča jedan je od najboljih načina za produbljivanje privrženih odnosa roditelja i djeteta, a utječe na i zdrav psihofizički razvoj djeteta. Čitanje pomaže djeci u razvoju govornih sposobnosti, razvoju znanja o temama povjerenja, ljubavi, kvalitetnih međuljudskih odnosa; učenju društvenih normi i pravila; te obogaćivanju rječnika. Istraživanja pokazuju da djeca do pete godine, kojima roditelji pročitaju barem jednu priču dnevno, čuju oko 290 000 riječi više nego djeca kojoj se ne čita redovito. Važnost čitanja vidljiva je i u boljim vještinama slušanja, opažanja, koncentracije, ali i razvijanju apstraktnog mišljenja i logičkog zaključivanja. Slušanje priča omogućuje djeci uvježbavanje vještine slušanja sugovornika i

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Pragmae.

strpljivosti. Djeca uče razumjeti postojanje drugačijih interpretacija i perspektiva. Sve se više u kontekstu čitanja govori o važnosti djeteta kao aktivnog sudionika, a ne pasivnog slušatelja. Uključivanje roditelja, postavljanje pitanja, razgovor o pročitanom i davanje mogućnosti djetetu da samostalno dovrši priču otvara prostor djetetu da vježba pripovijedanje i razvija samopouzdanje.

Čitanjem se djeca uvode u svijet mašte. Istraživanja također ukazuju na povezanost navike čitanja, čitalačke kompetencije i emocionalne inteligencije - osvještava se poveznica između misli, osjećaja i ponašanja. Djeci u pamćenju ne ostaju samo likovi i situacije iz književnih djela, već i osjećaji koje proživljavaju. Lakše mogu prepoznati i razumjeti i svoje i tuđe emocije, a samim obogaćivanjem rječnika, sposobniji su na jasniji i precizniji način opisati svijet oko sebe, kao i emocionalna stanja. Priče pomažu djeci i u snalaženju u životnoj sredini, tako da bude razumijevanje i odgovornost prema prirodi i ljudima. Nude modele socijalizacije, ponašanja u društvu, pomažu im u razumijevanju svijeta koji ima pravila sukladno kojima se treba ponašati.

Slobodno vrijeme, kao skup aktivnosti kojima se pojedinac po svojoj volji može potpuno predati, bilo da se odmara ili zabavlja, povećava stupanj svoje obaviještenosti ili obrazovanje, dobrovoljno angažira u društvu ili ostvaruje svoje stvaralačke sposobnosti jer se oslobađa svojih profesionalnih, obiteljskih i društvenih obaveza, važno je za svakog pojedinca. Istraživanja pokazuju kako je prosječna količina dnevnog slobodnog vremena kod učenika osnovne škole četiri sata, a većina učenika je uključena u jednu aktivnost, njih 46 %. Većina uključenih sudjeluje u nekim organiziranim aktivnostima poput sportskih aktivnosti, dodatnog obrazovanja, glazbenog obrazovanja te ostalih aktivnosti u kojima zadovoljava svoje potrebe za zabavom, odmorom, rekreacijom ili podmiranjem kulturnih potreba. Podaci pokazuju kako je 91 % učenika zadovoljno svojim slobodnim vremenom i, iako su mnogi druženja *licem u lice* s prijateljima zamijenili druženjem na *online* društvenim mrežama tijekom pandemije, i dalje većina učenika, njih čak 89 %, daje prednost druženju *licem u lice*.

U djetinjstvu je puno važnija nestrukturirana slobodna igra, ali i s roditeljima u kojem je važna uloga roditelja u usvajanju socijalnih vještina i prepoznavanju vlastitih i tuđih emocija, suočavanju s neuspjehom, otkrivanju i istraživanju svijeta oko sebe. Kako dijete odrasta i ulazi u svijet odgovornosti i novih mogućnosti, puno je važnije strukturirano slobodno vrijeme u obliku izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Uključivanje u organizirane aktivnosti u slobodno vrijeme, djeca i mladi grade radne navike, razvijaju osjećaj osobne odgovornosti i samokontrole, potiču kreativnost i motivaciju, oblikuju socijalne i emocionalne vještine, uče poštovanju drugih autoriteta, a „nenadgledano“ slobodno vrijeme smanjuje autoritet roditelja nad ponašanjem djece, posebno adolescenata, zbog čega se povećava rizik od rizičnog ponašanja djeteta.

Tko su dobitnici Nagrade 2014. – 2022.?

Dosadašnje dobitnice i dobitnici Nagrade su:

- u 2014. godini Ivana Sučić (HRT) i Josipa Ćirić (Nova TV);
- u 2015. godini Sandra Golemac (Večernji list), Ivana Sučić (HRT), Marijana Kranjec (HRT) i Maja Medaković (Nova TV);
- u 2016. godini Franjo Lepan (24 sata), Ivana Sučić (HRT) i Josipa Ćirić (Nova TV);
- u 2017. godini Rozeta Bogeljić (24 sata), Mak Jovanović (24 sata), Višnja Biti (HRT) i Josipa Ćirić (Nova TV);
- u 2018. godini Ivana Sučić (HRT), Gordana Foder (Varazdinski.hr) i Leona Šiljeg (RTL);
- u 2019. godini Kristina Ljubić i David Bralo (Radio Megaton), Silvija Vladić Vrbanić (Udruga media talenti za Sportsku televiziju) i Dominik Janović (Global);
- u 2020. godini Snježana Kirinić Grubić (HKR) i Maja Medaković (Nova TV);

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Pragmae.

- U 2021. godini Snježana Kirinić Grubić (HKR), Barbara Matejčić (Jutarnji list) i Kristina Čirjak (RTL);
- U 2022. godini Snježana Kirinić Grubić (HKR) i Maristela Baričević (Global).

Koje novinarske radove ove godine analiziramo i ocjenjujemo?

Za „Godišnju nagradu za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja“ ove godine prihvaćeni su novinarski radovi, u dvije kategorije:

u kategoriji radijski prilazi:

- Mihaela Milanović Poljak (Radio Ogulin): „Važnost čitanja i pripovijedanja djeci“;
- Ana Tomašić (Obiteljski radio Ivanić): „Kulturna događanja na području Otoka Ivanića - Odijelo za čitanje“;
- Morena Poljančić (Radio Gorski kotar): „Važnost priča u razvoju djece predškolske dobi - važnost i utjecaj čitanja priča, primjerene slikovnice i priče za djecu, važnost interpretativnog čitanja“;
- Marija Hanzec (Prvi program Hrvatskoga radija): „Knjiga kao lijek“;
- Tatjana Jolić (Prvi program Hrvatskoga radija): „Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek“.

u kategoriji tiskani/online/TV prilazi:

- Hrvoje Debeljak (Srednja.hr): „U Varaždinu uskoro jedan od najvažnijih događaja za mlade u Europi, stiže ih preko 1000 iz svih krajeva“;
- Marija Pavić (Global, studentske novine i portal): „SNJEŽANA BABIĆ-VIŠNJIĆ ‘Svaki čovjek u životu zaslužuje prostor svoje pobjede’“;
- Silvana Burić Crnov (Tv Jadran, Laudato TV, YouTube kanal Splitsko-makarske nadbiskupije): „U nastanku i promociji knjige Luce Cetinić sudjelovali učenici III. d OŠ „Mertojak“ Split“.

Svi novinarski radovi su dostupni na mrežnoj stranici udruge Pragma: <http://www.udruga-pragma.hr/obrazovanje-i-mediji>.

Pravilo glasovanja je „jedna ustanova – jedan glas“ u pojedinoj kategoriji, pri čemu ustanova bira hoće li glasati za jednu ili više ponuđenih kategorija radova: tiskani/*online*/TV i/ili radijski prilog. Obrazovne ustanove svoj glasački list mogu poslati do **15. 5. 2023.** putem e-pošte na: pragma@udruga-pragma.hr.

Glasački listovi, da bi bili valjani, moraju biti ovjereni pečatom i potpisom ravnatelja ustanove ili poslani sa službene e-pošte ustanove/nastavnika/stručnog suradnika. Po završetku glasovanja, molimo vrednujte dodjelu Nagrade putem obrasca. Svaka ustanova će nakon glasovanja dobiti potvrdu o primitku glasačkog listića, uz obrazac za vrednovanje.

NADAHNITE DRUGE!

Šaljite nam povratne informacije o sudjelovanju, poput priča o radu učenika/roditelja u procesu čitanja/gledanja/slušanja radova, dojmovi sudionika; fotografije, iskustva sudionika s temama nagrade (npr. odabir knjiga koje učenici čitaju; kako provode slobodno vrijeme i koje su njihove preporuke za drugu djecu i mlade), a koje ćemo objaviti na: www.facebook.com/Pragma.nagrada i www.facebook.com/udrugapragma, kao i drugih komunikacijskih kanala (Instagram/Twitter, LinkedIn, mrežne stranice: www.udruga-pragma.hr i www.blizu.eu).

Sve dodatne informacije o Nagradi na: pragma@udruga-pragma.hr, 01 7789 950.

Kako su radovi povezani s ovogodišnjom temom?

- **Mihaela Milanović Poljak (Radio Ogulin): „Važnost čitanja i pripovijedanja djeci“:** emisija je posvećena radu Ljiljane Ivković, odgojiteljice iz Dječjeg vrtića Zaprude. O čitanju sugovornica ističe kako je ono važno od rane dobi zbog niza prednosti – dovodi do proširenje rječnika, poboljšanja pamćenja, smanjuje stres, razvija analitičko mišljenje i empatiju, kao i kreativnost. „Knjiga je prozor u svijet i nikada ne može biti prerano čitati djetetu. Bajkom se dijete poistovjećuje s likovima“, ističe sugovornica. Prilog donosi i preporuke roditeljima kako čitati djeci, neke specifičnosti rada u dječjem vrtiću i projekte koje sugovornica vodila, poput Kućica za knjige na Bundeku, izrade slikovnice „Let leptira ogulinskim krajolicima“ (koji je dostupan i na YouTubeu) ili slikovnice o kravati.
- **Ana Tomašić (Obiteljski radio Ivanić): „Kulturna događanja na području Otoka Ivanića - Odijelo za čitanje“:** u emisiji je predstavljen projekt "Odijelo za čitanje". U sklopu projekta su srednjoškolci inspirirani djelima hrvatskih književnica kreirali „odijela za čitanje“, tj. odore čije oblačenje simbolično pretvara čitanje u svojevrsni ritual. Ostvarena je suradnja Škole za modu i dizajn i gradskih knjižnica Zagreb i Ivanić Grad u ovu umjetničko - književnu akciju, a učenici su imali središnju ulogu te su gostovali i u emisiji. Odijela su publici prezentirana na modnoj reviji u Gradskoj knjižnici Ivanić Grad, a izrađen je i video kojeg je moguće pronaći na YouTube kanalu Gradske knjižnice Zagreb.
- **Morena Poljančić (Radio Gorski kotar): „Važnost priča u razvoju djece predškolske dobi - važnost i utjecaj čitanja priča, primjerene slikovnice i priče za djecu, važnost interpretativnog čitanja“:** o važnosti priča u razvoju djece predškolske dobi - važnosti i utjecaju čitanja priča, primjerenih slikovnica i priča za djecu; o važnosti interpretativnog čitanja u emisiji „Znanje je moć“, kao i ulozi roditelja u promociji čitanja kod djece, govori gošća Bojana Rogić Pintar, odgojiteljica u Dječjem vrtiću Hlojkica. „Važno je isključiti sve što bi nas moglo ometati. Dijete najčešće sjedi u našem krilu ili našoj neposrednoj blizini odnosno kraj nas. Mjesto treba biti udobno i mirno. Ako čitam priču, knjigu držimo ispred djeteta kako bi je dijete moglo gledati i dodirivati. Uključite dijete u čitanje na način da razgovarate o slikama, postavljate mu pitanja, dajete mu da lista stranice. Priču treba pričati u cjelini, bez preskakanja stranica. Kad odrasli čita priču, njegov glas ne bi smio biti monoton, pretih ili preglasan. Treba čitati sa izmjenama ritma i glasnoće. Veliku važnost ima ostvarivanje kontakta očima, opažanje djetetove reakcije i uživanje pripovjedača. Važne su i stanke u govoru u kojima pripovjedač povećava napetost, a dijete ima vremena za razmišljanje, zamišljanje, pamćenje i preradu onoga što čuje. Ukoliko dijete traži više puta da mu se čita ista priča, to treba napraviti“, istaknula je gošća.
- **Marija Hanzec (Prvi program Hrvatskoga radija): „Knjiga kao lijek“:** o biblioterapiji, o čitanju i njegovu utjecaju na zdravlje i odnose s drugim osobama, kao i o radu s mladima korištenjem biblioterapije, govori doktorica Ana Puljak iz Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Andrija Štampar“. „Mlade se nedovoljno uči o emocijama. Puno je emocija srama, krivnje i to ne bi rado rekli javno što dovodi do raskoraka samih sa sobom i drugima. Kroz knjigu je to puno lakše izreći, da su sve emocije dozvoljene i da možemo utjecati na naše ponašanje. Naša dužnost je uvesti djecu u svijet čitanja, da ih usmjeravamo, a to pokazujemo i svojim primjerom“, ističe gošća. „Puno manje koristimo psovke, pristojniji smo, lakše se izražavamo; kad ja čitam neku knjigu, ne mora biti nužno zabavna, može biti neka obična - ja znam zagledati u knjigu da znam svaki doslovno korak kad je netko nešto napravio, a kad me netko zove i kad se vratim ja imam osjećam - što sam ja sada radio? Jesam li čitao knjigu, gledao televiziju ili bio na mobitelu, i kažem: čekaj malo, ja sam čitao knjigu

pa kako sam mogao imati toliko slika u glavi i to je ono fascinantno kod knjiga“ - o čitanju kažu učenici Leon i Josip.

- **Tatjana Jolić (Prvi program Hrvatskoga radija): „Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek“:** emisija nas vodi kroz rad Odjela za djecu i mlade Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek koja promiče kulturu čitanja. Prilog nas vodi kroz radionice i događanja za djecu i roditelje u Knjižnici, a osobito se ističe program „Pričaonice“ – program za djecu od 0 do 3 godine. „Od kada se djecu prepoznalo kao potencijalne korisnike knjižnice kojima treba posebna pozornost i posebna pedagoška znanja koja smo stjecali, vodimo računa o potrebama i dobi djece koja nam dolaze. Obiteljska igraonica je mjesto koje od rođenja do treće godine postaje mjesto igre jer je igra djetetu sve, a mi kroz igru pripovijedamo i pokazujemo okruženje“, ističe knjižničarka Suzana Biglbauer. Melita Nađ, knjižničarka, ističe kako izlaze i u zajednicu – u škole i vrtiće: „nakon takve posjete djeca to prenesu u svojim domovima i nakon toga bilježimo značajan dolazak roditelja“.
- **Hrvoje Debeljak (Srednja.hr): „U Varaždinu uskoro jedan od najvažnijih događaja za mlade u Europi, stiže ih preko 1000 iz svih krajeva“:** rad donosi izvješće s European Youth Eventa održanog u Strasbourgu 2021. godine gdje je cilj bila razmjena ideja, povezivanje, komunikacija i upoznavanje mladih ljudi iz cijele Europe, kao i kazališne predstave, sportske aktivnosti, izložbe i koncerte te autor poziva mlade na prijave za događaj u Varaždinu, kroz autentičan prikaz iskustava mladih sudionika iz Hrvatske.
- **Marija Pavić (Global, studentske novine i portal): „SNJEŽANA BABIĆ-VIŠNJIĆ ‘Svaki čovjek u životu zaslužuje prostor svoje pobjede‘“:** u radu književnica i predsjednica Hrvatskoga društva književnika za djecu i mlade Snježane Babić- Višnjic govori o svom novom romanu ‘No name/Klinci s Ranžirnog’, o navikama čitanja i o književnosti općenito.
- **Silvana Burilović Crnov (Tv Jadran, Laudato TV, YouTube kanal Splitsko-makarske nadbiskupije): „U nastanku i promociji knjige Luce Cetinić sudjelovali učenici III. d OŠ „Mertojak“ Split“:** prilog izvještava o nastanku knjige "Svjetlana" Luce Cetinić i promociji u čijem radu su sudjelovali i učenici III. d OŠ Mertojak iz Splita koji su i aktivni sudionici priloga.

Kakva su iskustva škola i domova koji su do sada sudjelovali u dodjeli Nagrade?

Ključne poruke tijekom proteklih godina koje smo dobivali iz ustanova koje su sudjelovale u dodjeli Nagrade su: uključivanjem djece i mladih u odlučivanje, bilo koje vrste, učvršćujemo njihovo samopouzdanje, dajemo mogućnost odabira što im daje osjećaj važnosti jer se njihov glas uvažava. Također, stručnjaci iz škola i roditelji učenika ističu kako Nagrade promiče vrijednosti obrazovanja u društvu i doprinosi kvalitetnijoj informiranosti:

„Kod njih razvijamo kritičko mišljenje, učimo ih kako razmišljati svojom glavom, usmjeravamo ih na pozitivne društvene vrijednosti te ukazujemo na to kako prepoznati neistine i na koji im se način oduprijeti; usađujemo u njih osjećaj da oni na to imaju pravo te da je to i njihova dužnost“.

„Dodjela ove Nagrade, odnosno glasovanje, nas je potaklo da se zajedno okupimo i pregledamo radove, te prodiskutiramo o tome. Bila je to odlična prilika da povežemo medijsku pismenost s drugim odgojno-obrazovnim sadržajima. Smatram da je to jedna od važnih uloga škole, ali da je ipak nedovoljno zastupljena“.

„Učenici su proučili tekstove i prijavljene radove novinara, što im je bilo jako zanimljivo jer su na neke članke nailazili i u novinama kad su izlazili. Osobito ih se dojmilo da se u ovom slučaju traži i njihovo mišljenje prilikom dodjele Nagrada. Njihovi argumenti prilikom odabira najboljeg uratka bili su vrlo konstruktivni“.

„Pitanja koja su predložena kao smjernice potakla su promišljanja o profesionalnoj etici, građanskim kompetencijama, društvenim vrednotama i ulozi škole..“.

Sudionici izjavljuju da su reakcije učenika, roditelja i stručnjaka škole bile pozitivne – djeca su sa zanimanjem pratila emisije i članke te sudjelovala u raspravi za pojedini rad; bio je veliki odaziv djece i stručnjaka u školi; izraženo je zadovoljstvo zbog predloženih radova (tema) i zadovoljstvo učenika zbog međusobne suradnje.

Roditelji i djeca podržavaju ovakve aktivnosti jer djeluju motivirajuće, razvija se prijateljstvo, suradnja, razmjenjuju se razne ideje.

Djeca su se osjećala važnima jer mogu odlučivati i ocjenjivati profesionalne novinarske radove, a profesori i učenici su radili kao ravnopravni sudionici – strpljivo su čitali i slušali sve novinarske radove, samostalno i aktivno surađivali u procesu odabira rada.

„Smatramo da treba nastaviti, nas je potaknulo, vjerojatno će i druge, a osim toga sigurno je to poticaj i novinarima da obrađuju tekstove s tom tematikom“, ističe škola u evaluaciji.

Analizirajte radove, ocijenite i rangirajte ih

Tijekom analiziranja novinarskih radova, molimo zabilježite svoju procjenu predstavljene teme na obrazovanje i utjecaj na društvo.

Obrazovanje – čitanje i slobodno vrijeme							
U ovom radu jednostavno uočavam utjecaj čitanja ili slobodnog vremena u odgoju i obrazovanju (1 – uopće ne; 7 – u potpunosti)	1	2	3	4	5	6	7
Koje je područje(dimenzija) prikazano u novinarskom radu: <i>(zaokružite jedan ili više ponuđenih odgovora)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) utjecaj čitanja/kvalitetnog slobodnog vremena na optimizam, povjerenje i društvenost djece, 2) utjecaj čitanja/kvalitetnog slobodnog vremena na ponašanje i osjećaje djece – prosocijalnost, razvoj socijalnih i emocionalnih vještina, 3) utjecaj socioekonomskog položaja obitelji na akademski uspjeh i neakademske vještine djece u kontekstu pristupa knjigama/kvalitetnom slobodnom vremenu, 4) utjecaj čitanja/kvalitetnog slobodnog vremena na školske ocjene i obrazovna očekivanja učenika, 5) utjecaj čitanja/kvalitetnog slobodnog vremena na psihološku dobrobit djece i mladih, njihovo zadovoljstvo životom i školskom klimom, 6) utjecaj roditelja na psihološku dobrobit djece u kontekstu zajedničkog čitanja/kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, 7) utjecaj čitanja/kvalitetnog slobodnog vremena na kreativnost i radoznalost učenika, 8) aktivna uloga djece i mladih u prilogu/izvještavanju. 						
Navedite primjer u kojem je prikazano područje koje ste zaokružili.	<i>Primjer:</i>						
Prema prikazu teme, moja ukupna ocjena ovom radu je (1 – nedovoljan, 5 – izvrstan):	1	2	3	4	5		
Koje područje (dimenzija) je za Vas, odnosno Vaše učenike, djecu i roditelje, najvažnije? Što možemo učiniti drugačije i bolje u tom području?							